

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Yleisradion lausunto HE 44/2024 vp Ylen radiokanavien siirtovelvoitteen kumoaminen

Yleisradio esittää lausuntonaan Ylen radiokanavien siirtovelvoitteen kumoamista tarkoittavasta hallituksen esityksestä laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta (HE 44/2024 vp) seuraavaa:

1. Hallituksen esitys Ylen radiokanavien siirtovelvoitteen kumoamisesta

Yleisradio pitää Ylen radiokanavien siirtovelvoitetta tarpeellisena koko yleisön tiedonsaantimahdollisuuksien turvaamiseksi. Yle perusteli radiokanavien siirtovelvoitteen säilyttämistä puoltavan kantansa yksityiskohtaisesti LVM:lle, kun LVM suoritti vuonna 2022 siirtovelvoitteen arvioinnin. Sen jälkeen kun LVM tuossa arvioinnissa päätyi kesällä 2022 ehdottamaan radiokanavien siirtovelvoitteen kumoamista, Yle ilmaisi edelleen vastustuksensa muutokselle. Yle keskittyi kuitenkin tarjoamaan LVM:lle perustiedot, joiden avulla nyt eduskunnan käsittelyssä oleva hallituksen esitys mahdollistaisi radiokanavien siirtovelvoitteen hallitun kumoamisen, mikäli eduskunta tähän päätyy. Hallituksen esitys sisältää radiokanavien siirtovelvoitteen perustelut ja vastaperustelut asianmukaisesti kuvattuna, joten emme tässä lausunnossa käsittele enempää radiokanavien siirtovelvoitteen voimassapitämisen tarpeellisuutta.

Yle pitää tärkeänä ehdotetussa lakimuutoksessa olevaa SVPL 227 § 4 momentin viimeistä lausetta *“Teleyrityksen on tiedotettava käyttäjille siirtovelvoitteen nojalla siirrettävien ohjelmistojen jakelussa tapahtuvista muutoksista.”* Hallituksen esityksen jaksossa “6.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen” todetaan sivun 17 yläreunassa aivan oikein:

“... siirtovelvoitteen nojalla ohjelmistoja jakava teleyritys on se taho, jolla on ajantasainen tieto tulevista muutoksista ja niiden aikataulusta. ... Teleyrityksillä on myös asiakasrekisterinsä kautta tiedot kaapeliverkkojensa piirissä olevista kiinteistöistä ja verkon käyttäjistä.”

Tämän takia kaapeli-tv-operaattori on ainut taho, joka voi tiedottaa muutoksista käyttäjille. Yleisradio ei tiedä, mitkä kaapeli-tv-operaattorit lopettavat Ylen radiokanavien jakelun ja missä aikataulussa.

Yle toteaa, että hallituksen esityksen jaksossa “4.2.1.1 Yritysvaikutukset” sivulla 9 oleva kuvaus on oikea ja tärkeä Yleisradion roolin ymmärtämiseksi:

“Yleisradion toiminnan osalta on huomattava, että radio-ohjelmistojen siirtovelvoitteen päättyessä ei lainsäädännöllisin keinoin enää turvattaisi Yleisradion radio-ohjelmistojen saatavuutta teleyritysten kaapelitelevisio- ja yhteisantennijärjestelmän ylläpitäjien verkoissa. Radion taajuusalueiden siirtyessä

laajakaistakäyttöön ei Yleisradio tai sen hallintoneuvosto voisi vaikuttaa radio-ohjelmistojen saatavuuteen edellä mainituissa verkoissa.”

LVM on yhdessä muiden ministeriöiden kanssa arvioinut radiokanavien siirtovelvoitteen kumoamisen vaikutusta viranomaisten yleisölle kohdentaman vaaratiedottamisen perillemenemiseen. Vaaratiedotteiden tavoitavuus on erittäin tärkeää mm. kasvaneen Venäjän uhan takia. Yle pitää LVM:n näkemyksiä perusteltuina ja arvioi, että monikanavaisessa vaaratiedottamisessa tärkeimmäksi ovat kehittymässä koko väestölle suoraan henkilökohtaisiin puhelimiin tarjottavat vaaratiedotteet.

2. Ylen tv-kanavien siirtovelvoitesääntely edelleen välttämätön

Teleoperaattorien edunvalvoja Ficom on julkisissa kannanotoissaan vaatinut Ylen tv-kanavien siirtovelvoitesääntelyn kumoamista tai muuttamista, muun muassa 12.4.2024 parlamentaariselle Yle-työryhmälle antamassaan [lausunnossa](#). Yle pitää mahdollisena, että teleoperaattorit toistavat ehdotuksensa liikenne- ja viestintävaliokunnalle HE 44/2024 vp käsittelyn yhteydessä.

Sen varalta, että liikenne- ja viestintävaliokunta pitäisi tarpeellisena arvioida tämän hallituksen esityksen yhteydessä myös Ylen tv-kanavien siirtovelvoitesääntelyä, vaikka hallituksen esitys ei ehdota siihen muutosta, Yle esittää seuraavassa näkemyksensä siitä, **miksi tv-kanavien siirtovelvoitesääntely on säilytettävä ennallaan.**

LVM suoritti vuonna 2022 teledirektiivin edellyttämällä tavalla siirtovelvoitteen perusteellisen [arvioinnin](#). LVM päätyi 22.6.2022 [ehdottamaan radiokanavien siirtovelvoitteen kumoamista](#), mikä on nyt toteutumassa tämän hallituksen esityksen kautta. **Tv-kanavien siirtovelvoitteen** LVM katsoi tarpeelliseksi pitää **edelleen voimassa**. Tv-kanavien siirtovelvoitteen seuraavan uudelleenarvioinnin LVM tulee suorittamaan teledirektiivin vaatimuksen mukaisesti. Tämä ajoittunee noin vuodelle 2027. LVM:n vuonna 2022 suorittaman huolellisen arvioinnin ja nykyhetkestä noin kolmen vuoden päästä tapahtuvan seuraavan säännönmukaisen arvioinnin takia tv-kanavien siirtovelvoitetta ei ole tarpeen arvioida tarkemmin nyt vuonna 2024.

Ficom kuvaa lausunnossaan Kopioston ja Telian välistä oikeusriitaa tv-kanavien edelleenlähettämiskorvauksista. Oikeusriidan lopputuloksella voi pidemmällä tähtäimellä olla vaikutuksia tv-jakelumarkkinaan. Keväällä 2024 ennen lopullisia tuomioistuinten ratkaisuja ei ole mahdollista arvioida näitä vaikutuksia, joten Ficomin vaatimusten arviointi ei ole vielä mahdollista.

LVM esitteli 16.2.2022 päivätyssä [arviomuistiossa perustelut, joiden takia](#) se katsoi että, **tv-kanavien siirtovelvoite** on edelleen **tarpeellinen**. LVM:n arviomuistion jaksosta ”5.2.1 Yleisradion televisio-ohjelmistoja koskevan siirtovelvoitteen säilyttäminen tai purkaminen” voi tiivistää seuraavat tärkeimmät perusteet:

- Teledirektiivin edellyttämä merkittävä määrä vastaanottajia käyttää kaapeli-tv-verkkoja Ylen tv-kanavien katseluun, joten velvoite turvaa merkittävälle osalle yleisöä verorahoitteen julkisen tv-palvelun saatavuuden. Mahdollisuus viestien vastaanottamiseen on osa perustuslain suojaamaa sananvapautta.

- Siirtovelvoitesäännös takaa Ylen tv-kanavien maksuttoman vastaanottomahdollisuuden sekä näkö- ja kuulovammaisten tarvitsemat Ylen tv-kanavien saavutettavuuspalvelut.
- Siirtovelvoitteen noudattamisesta kaapeli-tv-operaattoreille aiheutuvat kustannukset ovat vähäisiä suhteessa kaapelioperaattoreiden liikevaihtoon.
- Kopioston kaapeli-tv-operaattoreilta vaatimissa edelleenlähettämiskorvauksissa ei ole kyse toteutuneesta kustannuksesta vaan kustannuksista, joita saattaa mahdollisesti syntyä tulevaisuudessa.

Tv-kanavien siirtovelvollisuuden lopettamisen vaikutukset

Jos kaapeli-tv-operaattoreilla oleva Ylen tv-kanavien siirtovelvollisuus lopetettaisiin, merkittävä osa suomalaista menettäisi Ylen tv-kanavat kaapeliverkkojen kautta ja **joutuisi siirtymään pelkästään Yle Areenan laajakaistavastaanottoon äly-tv-laitteilla**. Vaikka enemmistö kotitalouksista käyttääkin jo nyt Yle Areenaa, on kotitalouksien joukossa paljon myös niitä, joille siirtyminen pelkästään Areenan käyttöön on hankalaa. Tv-kanavien vastaanotto Areenasta isolla ruudulla edellyttää riittävän uutta tv-vastaanotinta tai siihen liitettyä lisälaitetta sekä laajakaistaliittymää ja Areenan käyttöosaamista. Ylen tv-kanavien siirtovelvollisuuden lopettaminen muistuttaa vaikutuksiltaan antenni-tv-verkossa vuonna 2025 lopullisesti tapahtuvaa teräväpiirtosiirtymää, mutta vaikutukset ulottuvat yli kymmenkertaiseen määrään kotitalouksia.

Laajakaistajakelu ei ole realistinen vaihtoehto kaikkialla Suomessa ja **kaikilla ei ole kaapeli-tv-verkolle vaihtoehtoista tapaa vastaanottaa Ylen tv-kanavia**. Osalle väestöstä tämä tarkoittaisi osalle uuden television ostoa. Yli puolet väestöstä asuu kaapeli-tv-kerrostaloissa, joissa ei ole mahdollisuutta antenni-tv-lähetysten vastaanottoon.

LVM teki siirtovelvoitteen arvioinnin vuonna 2022 juuri ennen Venäjän hyökkäystä Ukraina. Sodan aikana on korostunut Ylen huoltovarmuustehtävä eli kyky palvella koko suomalaista yleisöä myös poikkeusoloissa. Ylen tv-kanavien jakelun jatkuminen myös kaapeli-tv-verkoissa siirtovelvoitesääntelyn turvin on yksi Ylen **huoltovarmuustehtävän täyttämisen olennainen väline**.

Ylen tv-kanavien jakelun päättyminen kaapeli-tv-verkoissa tarkoittaisi, että yli puolet kotitalouksista jäisi vaille korkean käyttövarmuuden kaapeli-tv-vastaanottoa. Tämä heikentäisi Ylen edellytyksiä huolehtia huoltovarmuustehtävästään. Tv-kanavien **siirtovelvollisuuden lopettaminen vaarantaisi** yleisön mahdollisuuden vastaanottaa **poikkeusoloissa luotettavaa tietoa** ja toisaalta väestön koheesiota ylläpitävää **julkisen palvelun laajaa tv-tarjontaa**.

Janne Yli-Äyhö
Johtaja, Teknologia ja kehitys